ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ім. Івана Боберського

Кафедра терапії та реабілітації

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

з дисципліни

«Обстеження, методи оцінки та контролю при порушеннях діяльності серцево-судинної та дихальної систем»

спеціальність 227 «Терапія та реабілітація»

рівень вищої освіти «бакалавр»

3 курс факультет терапії та реабілітації

«ЗАТВЕРДЖЕНО» на засіданні
кафедри терапії та реабілітації
16 серпня 2024 р.
протокол № 1 Зав. каф Гузій О. В.

МОДУЛЬ 1
Змістовний модуль 1.

Тема1: **Схема історії хвороби. Проведення опитування хворого.**

Клінічне обстеження хворого проводиться, зазвичай, спочатку із застосуванням суб`єктивних методів і прийомів, а потім – об`єктивних. Суб`єктивне обстеження хворого полягає в отриманні від нього за допомогою опитування (interrogatio) даних про його хворобу та про інші чинники, з нею пов‘язані.

Практичні роботи (завдання), які виконуються на занятті:

1. Розпитування хворого та оцінка анамнестичних даних.
2. Написання окремих розділів анамнестичної частини історії хвороби.

Тема 2: **Розпитування хворих з патологією серцево-судинної системи.**

Розпитування хворого здійснюється у формі діалогу між лікарем (фізичним терапевтом) і пацієнтом. В процесі співбесіди може з’явитися додаткова необхідність в уточненнях або виясненні симптомів. В процесі співбесіди необхідно дотримуватися деонтологічних принципів, поблажливо ставитися до емоційної і мовної реакції хворого; розмову потрібно вести у спокійній, ввічливій і неспішній формі.

Практичні роботи (завдання), які виконуються на занятті:

1. Розпитування хворого з СС патологією та оцінка анамнестичних даних.
2. Виділення основ та загальних скарг.

Тема 3: Розпитування хворих з патологією дихальної системи.

Система зовнішнього дихання є однією з найважливіших систем життєзабезпечення організму, головна задача якої - забезпечення тканин киснем і виведення вуглекислоти з організму. Вивчення порушень зовнішнього дихання дозволить розкрити механізми розвитку і плину задишки. Розуміння механізмів розвитку та наслідків для організму патологічних станів, їх впливу на діяльність організму в цілому необхідно для формування клінічного мислення. Скарги діляться на основні: задишка, ядуха, кашель, кровохаркання, болі в грудній клітці й другорядні: підвищення температури тіла, пітливість, загальна слабість та інші.

Практичні роботи (завдання), які виконуються на занятті:

1. Розпитування хворого з ДС патологією та оцінка анамнестичних даних.
2. Виділення основ та загальних скарг.

Тема 4-5: Загальний огляд хворого пацієнта з патологією дихальної системи та серцево-судинної системи. Пальпація. Перкусія. Аускультація.

Особливості проведення загальних методів дослідження (анамнез, огляд, пальпація), соматоскопії, антропометрії та оцінки постави. Огляд є першим прийомом при об’єктивному обстежені хворого. Загальний огляд: стан свідомості та психічного вигляду хворого, положення хворого, загальний вигляд

хворого, стан зовнішніх покривів. Для проведення огляду необхідно знати топографічні лінії грудної клітки й топографію легенів.

При обстеженні грудної клітки звертаємо увагу на форму,характер дихання. Ритм дихання, рухи грудної клітки. Оглядаючи хворого оцінюють синхронність рухів половин грудної клітки в акті дихання, оскільки при багатьох захворюваннях легенів, коли відбувається однобічне зниження еластичної тяги легенів, відзначається відставання ураженої половини грудної клітки в акті дихання.

Огляд грудної клітки дозволяють у багатьох випадках швидко розпізнати патологію органів ССС.

Пальпація серця. Метою дослідження є визначення верхівкового поштовху (наявність або відсутність) і його характеристик (локалізації, ширини, сили, висоти, резистентності), серцевого поштовху (наявність або відсутність) і симптому "котячого муркотіння".

Практичні роботи (завдання), які виконуються на занятті:

1. Виконайте огляд хворого по кроково та оцініть результат.
2. Визначте форму грудної клітки.
3. Визначте симетричність рухів грудної клітки методом статичного і динамічного огляду.
4. Виміряйте екскурсію грудної клітки. Оцініть результат.
5. Виконайте пальпацію грудної клітки. Оцініть результат.
6. Виконайте пальпацію грудної клітки з метою оцінювання її ригідності та симетричності. Оцініть результат.
7. Виконайте пальпацію грудної клітки з метою визначення голосового тремтіння. Оцініть результат.
8. Виконайте пальпацію додаткових м’язів вдиху. Оцініть результат.
9. Виконайте огляд грудної клітки з метою визначення пульсації, випинання та ін.
10. Провести пальпацію серця. Оцініть результат.
11. Виконайте пальпацію пульсу (симетричність, ритмічність, частота, наповнення, напруження, дефіцит пульсу). Оцініть результат.
12. Визначте частоту дихання. Оцініть результат.
13. Виміряйте екскурсію грудної клітки. Оцініть результат.

Тема 6: Функціональні методи дослідження функцій зовнішнього дихання: спірометрія, спірографія, пікфлуометрія.

Функціональні методи дослідження відіграють важливу роль в пульмонології. Клінічна фізіологія дихання, є одним із найскладніших розділів медичних знань і оперує величезною кількістю діагностичних методів. Вимірювання легеневих об’ємів і ємностей.

Спірометрія - найпростіший і найпоширеніший метод функціональної діагностики, який призначений для вимірювання легеневих об’ємів при різноманітних дихальних маневрах, як спокійних так і форсованих.

Протипокази до спірометрії: тяжкий загальний стан хворого; прогресуюча стенокардія, інфаркт міокарда; гостре порушення мозкового кровообігу; злоякісна артеріальна гіпертензія, гіпертонічний криз; гестоз вагітних, III триместр вагітності; недостатність кровообігу II-Б і III стадії; тяжка дихальна недостатність, що не дозволяє провести дихальні маневри.

Пікфлоуметрія – це вимірювання пікової швидкості видиху за допомогою спеціальних пристроїв – пікфлоуметрів, які дозволяють об’єктивно оцінити функцію легень, зокрема ступінь звуження повітроносних шляхів.

Практичні роботи (завдання), які виконуються на занятті:

1. Провести спірометрію. Виконайте необхідні розрахунки. Оцініть результат.
2. Провести пікфлоуметрію. Виконайте необхідні розрахунки Оцініть результат.

Тема 7: Функціональні проби для оцінювання системи зовнішнього дихання: проба Генче, Штанге, Серкіна. Індекс Скібінською, індекс гіпоксії.

У практиці найбільш широко використовують функціональні проби з метою визначення функціонального стану респіраторної системи.

Функціональні проби системи зовнішнього дихання для визначення стійкості організму до гіпоксії:

1. Проба Штанге.
2. Проба Генчі.
3. Проба Серкіна.

Розрахункові методи визначення інтергальний показників системи зовнішнього дихання:

1. Індекс Скібинської.
2. Індекс гіпоксії.

Функціональні проби системи зовнішнього дихання для визначення стійкості організму до гіпоксії:

Практичні роботи (завдання), які виконуються на занятті:

Робота в групах.

1. Виконайте пробу Штанге. Оцініть результат.
2. Виконайте пробу Генче. Оцініть результат.
3. Виконайте пробу Серкіна. Оцініть результат.

Тема 8: Функціональні тести в пульмонології

Вивчення фізичної працездатності, здатності витримувати фізичне навантаження у пульмоноголії є важливо.

Практичні роботи (завдання), які виконуються на занятті:

Робота в групах, відпрацювання всіх функціональних проб та тестів.

1. Виконайте 6-ий тест ходьби.
2. Виконайте тест «Сядь – встань». Оцініть результат.
3. Виконайте тест «Встань і йди». Оцініть результат.
4. Виконайте тест 10-метровий тест ходьби. Оцініть результат.

Тема 9: Дослідження функціонального стану серцево-судинної системи та інших показників (проба Мартіне-Кушельовського. Типи реакцій)

Функціональний стан організму обумовлений інтенсивністю і стійкістю роботи його органів і систем, що дуже важливо для оцінки здоров'я.

Функціональні проби дозволяють оцінювати загальний стан організму, його резервні можливості, особливості адаптації різних систем до функціональних навантажень, які в ряді випадків імітують стресові впливи.

Практичні роботи (завдання), які виконуються на занятті:

Робота в групах, відпрацювання функціональних проб.

1. Виконайте пробу Мартіне-Кушельовського. Оцініть результат.

Тема 10: Розрахункові методи визначення гемодинамічних показників серцево-судинної системи (систолічний та хвилинний об'єм крові, опір судин, серцевий індекс, адаптаційний потенціал, індекс Робінсона, Кердо, серцевий індекс, ударний індекс, типи гемодинаміки)

У зв'язку з неможливістю широко використовувати існуючі апаратні методи визначення гемодинамічних показників були виведені формули для їх розрахунку на підставі експериментальних даних.

Практичні роботи (завдання), які виконуються на занятті:

Робота в групах.

1. Розрахуйте систолічний (ударний) об'єм крові.
2. Розрахуйте адаптаційний потенціал.
3. Розрахуйте індекс Робінсона. Оцініть результат.
4. Розрахуйте індекс Кердо.

Тема 11: Функціональні проби і тести в кардіології (проба Руф'є. Орто- кліно-ортостатичній проби, навантажувальні проби, Ехо, ЕКГ)

Актуальність теми:

Функціональна проба Руф'є Після 3–5 хв відпочинку, у положенні сидячи, в обстежуваного підраховують пульс кожні 15 с, доки не буде отримано 2 – 3 однакові цифри. Отримані дані записують до протоколу, і пропонується виконати навантаження – 30 присідань з витягнутими вперед руками протягом 45 с.

Ортостатична проба (проба Вальдфогеля) - функціональна проба, яка грунтується на тому, що тонус симпатичного відділу вегетативної нервової системи і, відповідно, частота серцевих скорочень збільшуються при переході з горизонтального положення у вертикальне у вертикальне.

Провідним показником функціонального стану організму і одним із об'єктивних критеріїв здоров'я людини є рівень фізичної працездатності.

Інструментальні методи дослідження серцево-судинної системи: ехокардіографія, електрокардіографія.

Практичні роботи (завдання), які виконуються на занятті:

Робота в групах.

1. Виконайте Орто- кліно-ортостатичній проби.
2. Виконайте пробу Руф'є.

Тема 12: Тести шкали та опитувальники в практиці фізичного терапевта.

Актуальність теми:

Використання системи бальної оцінки стану пацієнта дозволяє проводити діагностику, але і оцінювати прогноз та ефективність проведеного лікування.

Опитувальники:
1. Опитувальник щоденної активності ADL (Activities of daily living)
2. Брістольський опитувальник для оцінювання рівня знань про ХОЗЛ
3.Мінесотський опитувальник якості життя хворих на хронічну серцеву недостатність
4. Опитувальник госпіталю св. Георгія для оцінки проблем з диханням (SGRO)
Шкали:
1. Госпітальна шкала тривоги і депресії (HADS)
2. Оцінка задишки за шкалою Борг
3. Модифікована шкала оцінки тяжкості задишки Британської медичної дослідної ради mMRC
4. Візуально-аналоговою шкалою болю

Практичні роботи (завдання), які виконуються на занятті:

1. Робота в групах, опрацювання всіх тестів, шкал та опитувальників.

Тема 13-14: Підведення підсумків

Проведення модуля №1(теоретичного) та модуль №2 (практичного)

Рекомендована література

Літературні джерела

Основна література

1. Інструментальні методи дослідження функції зовнішнього дихання при захворюваннях бронхо-легеневої системи: (Метод, рекомендації) /Ю. М. Мостовий, Т. В. Константинович-Чічірельо, О. М. Колошко, Л. В. Распутіна; Вінниц. держ. мед. ун-т ім. М. І. Пирогова. Каф. пропедевтики внутр. хвороб.— Вінниця, 2000.— 36 с
2. Методи об’єктивного обстеження хворого в клініці внутрішніх хвороб : навч. посібник / О. О. Якименко, О. Є. Кравчук, В. В. Клочко [та ін.] ; за ред. О. О. Якименко. — Одеса : ОНМедУ, 2014. — 124 с. (Б-ка студента-медика).
3. Пропедевтика внутрішньої медицини: підручник / Ю.І.Децик, О.Г.Яворський, Є.М.Нейко та ін.; за ред. проф. О.Г.Яворського. – 3-є вид., виправл. І допов. – К.: ВСВ «Медицина», 2013. – с.14-73, с. 533-539.
4. Пропедевтика внутрішньої медицини : підручник / К. О. Бобкович, Є. І. Дзісь, В. М. Жебель [та ін.] ; за ред. М. С. Расіна. – Вінниця : Нова Книга, 2014. – 207 с.
5. Методика обстеження терапевтичного хворого: навч.посіб./С.М.Андрейчин, Н.А.Бількевич, Т.Ю.Чернець – Тернопіль : ТДМУ, 2015. – с.6-64.
6. Ковальова О.М., Сафаргаліна-Корнілова Н.А. Пропедевтика внутрішньої медицини: Підручник. – К: Медицина, 2010.– 724 с.
7. Нетяженко В. З. Класифікація внутрішніх хвороб. Діагностичні заходи та алгоритми лікування / В. З. Нетяженко. – 2-ге вид., доп. – К. : АЛІУ, 2005. – Ч. 1. Кардіологія. Ревматологія.
8. Пропедевтика внутрішніх хвороб (ред. В.Ф.Москаленко, І.І.Сахарчук). – Київ, «Книга Плюс», 2007.– с.58–61.
9. Патологічна фізіологія За ред. М.Н. Зайка та Ю.В. Биця. Київ: Вища школа, 1995. – С. 459-479

10. Методичні рекомендації щодо самостійної роботи з навчальної дисципліни «Спортивна медицина» для студентів денної форми навчання спеціальності «Здоров'я людини» / уклад. Вертель О.В.:- Маріуполь, 2016 – 75с.
11. Топчій М. С., Босенко А. І., Долинський Б. Т. Практикум з вікової фізіології та валеології: навчальний посібник. Одеса: видавець Букаєв В. В., 2019. 216 с.

Додаткова література

1. Босенко А. І., Орлик Н. А., Топчій М. С. Фізіологія спорту: навчальний посібник. Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2017. 68 с.
2. Плахтій П. Д., Плахтій Д. П. Фізіологія людини. Обмін речовин та енергозабезпечення м'язової діяльності в запитаннях, завданнях і відповідях: Навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006», 2013. 464 с.
3. Щуліпенко І.М. Пропедевтика внутрішньої медицини: загальна семіотика і діагностика: Навчальний посібник. – К: Медицини, 2008.– 304 с.